

Overboard, Karole Armitage / Veronique Vercheval

Deze beide choreografieën tonen hoezeer het geheugen van de dans is doordrongen van de bewegingstaal van het labeur en de hoop van de mensen, hoe het tenslotte hetzelfde lijf is dat hakt en smeedt en danst, een lijf dat gemaakt is van bloed, zweet en dromen.

Een eind verder, op de weg van Charleroi naar Namen, ligt Fleurus. Twee verenigingen hebben er de Ferme de Martinrou verbouwd, met de bedoeling er een theatercentrum voor produktie en presentatie van te maken. Het gebouw wordt nog bewoond door de mensen die het project op zich hebben genomen. Adriana Borriello en Matthew Hawkins presenteerden er hun ontheemde wereld.

Nicole Mossoux en Patrick Bonté vonden in het Centre Culturel de Mont-sur-Marchienne de ideale locatie voor hun *Rien de réel*: een zaal die tegelijk volkshuis en parochiezaal wil zijn voor een voorstelling vol dubbele bodems,

waarin een presentator-apparatsjik ons op de scène probeerde uit te leggen dat de wereld op zijn kop staat door de snelle entree van het communisme in de moderne kapitalistische wereld, maar dat het allemaal wel goed zou komen dank zij de sponsoring van Panasonic.

Beeldende kunst

Zoals het frontale perspectief van de renaissance lange tijd gold als de enige manier om de werkelijkheid correct weer te geven, zo stonden de klassieke lichaamstaal en haar voorschriften voor een bepaalde opvatting van perfectie. Tussen beeldende kunst en dans is er een vanzelfsprekende en nauwe relatie. Stelden alle grote avant-gardestromingen van de kunst (vooral het kubisme, dada en het prille constructivisme) de ruimte in vraag, de banden die zij hadden met de dans waren minder evident. De fascinatie voor de Ballets Russes bij-

voorbeeld was altijd versneden met het verlangen om de beweging ondergeschikt te maken aan de esthetica; de ontdekking dat het lichaam een potentieel heeft dat direct is en vrijer dan dat van het doek stond een rechtstreekse confrontatie van de beide disciplines in de weg. De schilderkunst bevrijdde zich van de regels van de eenheid van ruimte en leidde ons de moderniteit in, maar het was wachten op Merce Cunningham die de scenische ruimte van de dans volledig zou herzien en corrigeren. Bij Cunningham vinden we uiteraard de invloed van Marcel Duchamp terug en, tastbaarder, die van Robert Rauschenberg.

Sedertdien zijn de choreografen op hun beurt de beeldtaal gaan onderzoeken en staan de beide kunsten in een complexe relatie tot elkaar, een relatie die Frédéric Flamand centraal wou stellen in zijn biënnale. "In het spanningsveld tussen dingen die met elkaar in relatie worden gebracht,